

Vuoden 2026 talousarvion laadintaohje

Kaupunginhallitus 03.06.2025 § 83
116/02.00.00/2025

Valmistelija: talous- ja hallintojohtaja Leena Sämpi

Kaupunginhallitus vastaa kuntalain 39 §:n mukaan mm. taloudenhoidosta, joten sillä on päävastuu myös talousarvion valmistelusta. Talousarvion ja -suunnitelman laadinnan ohjenuoraksi kaupunginhallitus antaa vuosittain talousarvion laadintaohjeet. Ohjeet sisältävät myös talousarvion laadintaprosessin aikataulutuksen.

Kannuksen kaupungin talouden kehitys

Tilikausi 2024 oli Kannuksen kaupungin viides peräkkäinen ylijäämäinen vuosi. Ylijäämää on vuosien 2020–2024 aikana kertynyt yhteensä 2,5 milj. euroa ja näiden vuosien aikana on kurottu umpeen vuosien 2016–2019 aikana syntynyt 2,4 milj. euron alijäämä. Kertynyttä ylijäämää taseessa on nyt 6,6 milj. euroa. On kuitenkin huomioitava, että vuoden 2024 tilinpäätös ei olisi ollut ylijäämäinen ilman 1,049 milj. euron suuruisen kehittämisrahaston purkamista Kiinteistö Oy Kitinkodille myönnettyä pääomalainaa vastaan.

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2024 päättyessä 28,8 milj. euroa eli 5 469 euroa asukasta kohden. Syksyllä 2022 käynnistettiin kaupungin historian mittavin investointihanke Raasakan koulun uudisrakentaminen. Koulu valmistui ja käyttöön otettiin elokuussa 2024.

Konsernitilinpäätös oli 2,874 milj. euroa ylijäämäinen pääosin Korpelan Voiman kuntayhtymän hyvän tuloksen ansiosta. Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää 14,5 milj. euroa.

Vuoden 2025 talousarvio on 12 000 euroa ylijäämäinen. Tasapainossa olevan talousarvion mahdollisti tuloveroprosentin korottaminen 0,80 prosenttiyksiköllä sekä toimialojen tekemät n. 0,5 milj. euron määrärahakarsinnat.

Talouden lyhytraportin 1.1.–31.3.2025 mukaan kaupungin talous oli 94 910 euroa alijäämäinen. Tilanne koheni edellisvuoden maaliskuusta, jolloin ylijäämää oli 488 132 euroa. Keskeisimmät tekijät taloustilanteen parantumiselle ovat verotulojen ja valtionosuuksien kohentuminen sekä korkokulujen lasku. Puolivuotiskatsauksen yhteydessä laaditaan myös tilinpäätösennuste, tämän hetkisten alustavien laskelmien mukaan tilikausi olisi päättymässä niukasti ylijäämäiseksi.

Kaupungin asukasmäärä oli maaliskuun 2025 tilanteessa 5 268. Asukasmäärä lisääntyi 4 henki-löllä vuodenvaihteesta ja Kannus kasvatti asukasmääräänsä Keski-Pohjanmaan kunnista toiseksi eniten. Työttömyysprosentti oli maaliskuussa Kannuksessa 7,9 %, Pohjanmaalla 7,4 % ja koko maassa 11,8 %. Joulukuussa 2024 työttömyysprosentti oli Kannuksessa 9,0 %.

Vuoden 2026 talousarvioraami

Talousarvioraami vuodelle 2026 on laskettu lisäten ulkoisia toimintakulumäärärahoja 1,6 % vuoden 2025 ulkoisten toimintakulujen talousarviotasosta. Ulkoiset toimintatuotot ovat talousarvion 2025 tasossa. Raamissa on huomioitu kunta-alan sopimusratkaisun vaikutus toimintakuluihin. Raami on 628 000 ylijäämäinen ja vuosikate 2,4 milj. euroa positiivinen. Tämä tarkoittaa sitä, että investointeja voidaan rahoittaa merkittävältä osin tulo-rahoituksella, jolloin uutta lainaa tarvitaan vähemmän. Edellä kuvatuin kriteerein laskettu toimielinkohtainen toimintakuluraami vuodelle 2026 on esitetty laadintaohjeen sivulla 5.

Kuntaliiton toukokuussa antaman verotuloennusteen mukaan kaupungin verotulot tulevat vuonna 2026 olemaan nykyisillä veroprosenteilla n. 14,5 milj. euroa. Vuodelle 2025 tuloveroprosenttia nostettiin 0,80 prosenttiyksikköä, eli se on nyt 9,70 %

Kuntaliitto on huhtikuussa 2025 julkaissut uusimman laskelman kuntien valtionosuuksista vuodelle 2026. Kaupungin saamat valtionosuudet tulevat olemaan lähes 5,5 milj. euroa ja ne nousevat n. 450 000 euroa vuoden 2025 tasosta. Lopulliset valtionosuustiedot saadaan vasta joulukuussa sen jälkeen, kun talousarvio on jo hyväksytty kaupunginvaltuustossa.

Investoinnit

Investoinnit toteutetaan siten, että ne tukevat strategiassa määriteltyjä strategisia hankkeita. Vuoden 2025 talousarviossa on investointisuunnitelma vuoteen 2030 saakka. Vuosien 2025–2028 investointitaso on sen mukaan yhteensä 14,5 milj. euroa.

Määrärahoilla varaudutaan muun muassa uuden varhaiskasvatusyksikön rakentamiseen, Kotirannan saneeraukseen sekä keskustan kehittämissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamiseen. Varhaiskasvatuksen toimitilojen rakentamisen aloitus siirtynee vuoteen 2026. Investointien toteutuessa kaupungin lainakanta ja korkokustannukset tulevat edelleen kasvamaan, joten talousarvion laadinnan yhteydessä päivitettävä, vuoteen 2031 saakka ulottuva viitteellinen investointiohjelma tulee harkita tarkoin.

Toiminnallisten tavoitteiden asettaminen

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet siten, että kuntastrategiaa toteutetaan ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kannus Juuret elämälle -kuntastrategia 2022–2026 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 12.10.2022.

Talousarviokirjaan sisällytettävät tavoitteet asetetaan niin, että ne ovat konkreettisia ja sopusoinnussa keskenään. Niiden on oltava mitattavissa ja laadun arvioitavissa ja niiden toteutukselle on asetettava aikataulu. Tavoitteet asetetaan niin, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla. Tavoitteiden saavuttamiseksi määritellään toteutettavat toimenpiteet, joiden tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan. Asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä. Mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Toimielimille asetetaan valtuuston päätettävät strategiset tavoitteet ja tulosalueille asetetaan toimielimien päätettävät operatiiviset tavoitteet sekä esitellään toimenpiteet, joilla asetettuihin tavoitteisiin on tarkoitus päästä. Tavoitteet asetetaan myös kaupungin konserniin kuuluville yhtiöille. Kaikkien talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen raportoidaan puolivuotiskatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Hallintosäännön 24 §:n mukaiset lautakunnan, eli toimielimen ja sen alaisen toimialan tulosalueiden ja toimintayksiköiden keskeiset tehtäväkokonaisuudet sekä niissä tapahtuvat muutokset kuvataan talousarviossa. Tilivelvolliset yksilöidään tulosalue- ja virkakohtaisesti talousarviossa.

Riskien arviointi ja raportointi kytkeytyy kiinteästi vuosittaiseen toiminnan ja talouden suunnittelu- ja raportointiprosessiin. Toimialat, tulosalueet ja toimintayksiköt laativat toimialaansa koskevan riskienhallintasuunnitelman, jossa määritellään merkittävämät riskit ja käytettävät riskienhallintatoimenpiteet, riskin hallinnan vastuuhenkilöt sekä mahdolliset aikataulut toimenpiteille. Riskienhallintasuunnitelma päivitetään vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä

Talousarvion 2026 laadintaohje on oheismateriaalina.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2026 talousarvion laadintaohjeen oheismateriaalin mukaisena.

Päätös

Talous- ja hallintojohtaja esitteli talousarvion 2026 laadintaohjeen.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä kaupunginjohtajan ehdotuksen asiassa.